ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 26ης Μαρτίου 2015 *

«Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 2004/18/ΕΚ — Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών — Διεξαγωγή της διαδικασίας — Κριτήρια αναθέσεως του αντικειμένου συμβάσεων — Προσόντα του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση των συμβάσεων»

Στην υπόθεση C-601/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Supremo Tribunal Administrativo (Πορτογαλία) με απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Νοεμβρίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

Ambisig – Ambiente e Sistemas de Informação Geográfica SA

κατά

Nersant – Associação Empresarial da Região de Santarém,

Núcleo Inicial – Formação e Consultoria Lda,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, πρόεδρο τμήματος, C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász (εισηγητή) και D. Šváby, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet,

γραμματέας: M. Aleksejev, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Νοεμβρίου 2014,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Ambisig – Ambiente e Sistemas de Informação Geográfica SA, εκπροσωπούμενη από τον H. Rodrigues da Silva, advogado,

— η Nersant – Associação Empresarial da Região de Santarém, εκπροσωπούμενη από τις A. Robin de Andrade και D. Melo Fernandes, advogadas,

— η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Inez Fernandes και την H. Fragoso,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Φ. Δεδούση και Β. Στρουμπουλή,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις M. Afonso και S. Delaude καθώς και από τους A. Tokár και G. Braga da Cruz,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 44 έως 48 και 53 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ L 134, σ. 114, και διορθωτικό, στην ΕΕ L 351, σ. 44).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Ambisig – Ambiente e Sistemas de Informação Geográfica SA (στο εξής: Ambisig) και της Nersant – Associação Empresarial da Região de Santarém (στο εξής: Nersant) με αντικείμενο την απόφαση της Nersant να αναθέσει, με δημόσια σύμβαση, στην Iberscal – Consulatores Lda (στο εξής: Iberscal), και όχι στην Ambisig, την παροχή υπηρεσιών επιμορφώσεως και συμβουλευτικής.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2004/18

3 Η αιτιολογική σκέψη 46 της οδηγίας 2004/18 υπενθυμίζει ότι η ανάθεση του αντικειμένου συμβάσεως πρέπει να πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που εξασφαλίζουν την τήρηση των αρχών της διαφάνειας, της αποφυγής των διακρίσεων και της ίσης μεταχειρίσεως και εγγυώνται την αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού.

4 Κατά το τρίτο εδάφιο της αιτιολογικής σκέψεως 46 της εν λόγω οδηγίας:

«Όταν οι αναθέτουσες αρχές επιλέγουν να αναθέσουν τη σύμβαση στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, αξιολογούν τις προσφορές προκειμένου να προσδιορίσουν εκείνη που παρουσιάζει την καλύτερη σχέση ποιότητας/τιμής. Για τον σκοπό αυτόν, καθορίζουν τα οικονομικά και ποιοτικά κριτήρια τα οποία, στο σύνολό τους, πρέπει να επιτρέπουν τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς για την αναθέτουσα αρχή. Ο καθορισμός αυτών των κριτηρίων είναι συνάρτηση του αντικειμένου της σύμβασης, στο μέτρο που τα κριτήρια αυτά πρέπει να επιτρέπουν την αξιολόγηση του επιπέδου επίδοσης που παρουσιάζεται από κάθε προσφορά σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης, όπως αυτό ορίζεται στις τεχνικές προδιαγραφές, καθώς και τη μέτρηση της σχέσης ποιότητας/τιμής κάθε προσφοράς.»

5 Το άρθρο 44, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2004/18 έχει ως εξής:

«1. Οι συμβάσεις ανατίθενται βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στα άρθρα 53 και 55, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 24, αφού οι αναθέτουσες αρχές ελέγξουν την καταλληλότητα των οικονομικών φορέων που δεν έχουν αποκλεισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 45 και 46. Ο έλεγχος της καταλληλότητας

πραγματοποιείται από τις αναθέτουσες αρχές σύμφωνα με τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και των επαγγελματικών και τεχνικών γνώσεων ή ικανοτήτων που αναφέρονται στα άρθρα 47 έως 52, και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, με τα αμερόληπτα κριτήρια και τους κανόνες που αναφέρονται στην παράγραφο 3.

2. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν τα ελάχιστα επίπεδα ικανοτήτων, σύμφωνα με τα άρθρα 47 και 48, τα οποία πρέπει να καλύπτουν οι υποψήφιοι και οι προσφέροντες.

Η έκταση των πληροφοριών που αναφέρονται στα άρθρα 47 και 48 καθώς και το ελάχιστο επίπεδο ικανοτήτων που απαιτείται για μια δεδομένη σύμβαση πρέπει να είναι συνδεδεμένα και ανάλογα προς το αντικείμενο της σύμβασης.

Τα ελάχιστα αυτά επίπεδα αναφέρονται στην προκήρυξη διαγωνισμού.»

6 Το άρθρο 48, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/18 ορίζει ότι οι τεχνικές και/ή επαγγελματικές ικανότητες των οικονομικών φορέων αξιολογούνται και ελέγχονται σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου αυτού. Κατά το άρθρο 48, παράγραφος 2, στοιχεία α′, σημείο ii, και ε′, της οδηγίας αυτής, οι τεχνικές ικανότητες μπορούν να αποδεικνύονται, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα, και τη χρήση των οικείων υπηρεσιών, μεταξύ άλλων, με την υποβολή του καταλόγου των κυριότερων υπηρεσιών που παρασχέθηκαν κατά την προηγούμενη τριετία και με αναφορά των τίτλων σπουδών και επαγγελματικών προσόντων του παρόχου υπηρεσιών και/ή των διευθυντικών στελεχών της επιχειρήσεως και, ιδίως, του ή των υπευθύνων για την παροχή των υπηρεσιών.

7 Το άρθρο 53 της οδηγίας 2004/18 προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Με την επιφύλαξη των εθνικών νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων σχετικά με την αμοιβή ορισμένων υπηρεσιών, τα κριτήρια βάσει των οποίων οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τις δημόσιες συμβάσεις είναι:

α) όταν η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, διάφορα κριτήρια που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης: όπως, παραδείγματος χάριν, η ποιότητα, η τιμή, η τεχνική αξία, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, το κόστος λειτουργίας, η αποδοτικότητα, η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική συνδρομή, η ημερομηνία παράδοσης και η προθεσμία παράδοσης ή εκτέλεσης, ή άλλως

β) αποκλειστικά η χαμηλότερη τιμή.

2. Με την επιφύλαξη του τρίτου εδαφίου, στην προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 [στοιχείο] α) περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή υποδεικνύει στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, ή στο περιγραφικό έγγραφο στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, τη σχετική στάθμιση που προσδίδει σε καθένα από τα επιλεγέντα κριτήρια για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς.

Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται με τον καθορισμό μιας ψαλίδας με κατάλληλο εύρος.

Όταν, κατά τη γνώμη της αναθέτουσας αρχής, δεν είναι δυνατή η στάθμιση για λόγους που μπορούν να αποδειχθούν, η αναθέτουσα αρχή επισημαίνει, στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, ή στο περιγραφικό έγγραφο, στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας αυτών των κριτηρίων.»

Το πορτογαλικό δίκαιο

8 Κατά το άρθρο 75, παράγραφος 1, του κώδικα δημοσίων συμβάσεων (Código dos Contratos Públicos, στο εξής: CCP), «οι συντελεστές και οι πιθανοί επιμέρους συντελεστές που εξειδικεύουν το κριτήριο αναθέσεως στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά πρέπει να περιλαμβάνουν όλες, και μόνον αυτές, τις πτυχές εκτελέσεως της συμβάσεως που πρόκειται να συναφθεί, οι οποίες μέσω της συγγραφής υποχρεώσεων έχουν τεθεί σε διαγωνισμό και δεν μπορούν να αφορούν, άμεσα ή έμμεσα, καταστάσεις, προσόντα, χαρακτηριστικά ή άλλα πραγματικά στοιχεία σχετικά με τους υποψηφίους».

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

9 Με προκήρυξη που δημοσιεύθηκε στις 24 Νοεμβρίου 2011, η Nersant κίνησε διαδικασία προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών για την παροχή υπηρεσιών επιμορφώσεως και συμβουλευτικής στο πλαίσιο της υλοποιήσεως έργου με τον τίτλο «Move PME, ποιότητα, περιβάλλον και ασφάλεια και υγεία στον χώρο εργασίας, ασφάλεια των τροφίμων Médio Tejo – PME».

10 Το άρθρο 5 της εν λόγω προκηρύξεως διαγωνισμού προέβλεπε ότι η εκτέλεση της συμβάσεως θα ανετίθετο στον υποβαλόντα την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, όπως αυτή θα προσδιοριζόταν βάσει των ακόλουθων συντελεστών:

«Α. Αξιολόγηση της ομάδας: 40 %

i) Ο συντελεστής αυτός προκύπτει από την εξέταση της συνθέσεως της ομάδας, της αποδεδειγμένης πείρας και των σπουδών των μελών της.

Β. Ποιότητα και αξία της προτεινόμενης υπηρεσίας: 55 %

i) Συνολική αξιολόγηση της προτεινόμενης διαρθρώσεως, συμπεριλαμβανομένου του χρονοδιαγράμματος εργασιών: 0 έως 20 %.

ii) Περιγραφή των τεχνικών που θα εφαρμοσθούν και των μεθόδων δράσεως: 0 έως 15 %.

iii) Περιγραφή των μεθόδων εξακριβώσεως και ελέγχου της ποιότητας των εργασιών, στο πλαίσιο των διαφόρων τομέων παρεμβάσεως: 0 έως 20 %.

C. Συνολική τιμή: 5 %

Προκρίνεται η προσφορά που συγκεντρώνει την υψηλότερη βαθμολογία.»

11 Η Ambisig υπέβαλε προσφορά στο πλαίσιο της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης διαδικασίας αναθέσεως. Με την προκαταρκτική της έκθεση η επιτροπή αξιολογήσεως κατέταξε την Iberscal στην πρώτη θέση.

12 Στις 3 Ιανουαρίου 2012 η Ambisig ζήτησε να ασκήσει το δικαίωμά της προηγουμένης ακροάσεως, αμφισβητώντας το γεγονός ότι η επίμαχη προκήρυξη διαγωνισμού περιελάμβανε μεταξύ των κριτηρίων αξιολογήσεως τον προβλεπόμενο στο άρθρο 5, σημείο Α, της εν λόγω προκηρύξεως συντελεστή για την αξιολόγηση της ομάδας στην οποία ανατίθεται η εκτέλεση της συμβάσεως.

13 Με προσθήκη της 14ης Φεβρουαρίου 2012 στην τελική έκθεση που είχε συντάξει στις 4 Ιανουαρίου 2012, η εν λόγω επιτροπή απέρριψε τα επιχειρήματα που είχε προβάλει η Ambisig προς στήριξη του αιτήματός της προηγουμένης ακροάσεως. Κατά την ανωτέρω επιτροπή, ο προβλεπόμενος στο άρθρο 5, σημείο Α, της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης προκηρύξεως συντελεστής είχε ως σκοπό την αξιολόγηση «της συγκεκριμένης τεχνικής ομάδας την οποία ο υποψήφιος προτείνει για την εκτέλεση των εργασιών που πρόκειται να υλοποιηθούν» και «[η] πείρα της προτεινόμενης τεχνικής ομάδας [αποτελούσε], εν προκειμένω, εγγενές χαρακτηριστικό της προσφοράς και όχι χαρακτηριστικό του υποψηφίου».

14 Με απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012, ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της Nersant ανέθεσε, βάσει της τελικής εκθέσεως της επιτροπής, το αντικείμενο της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης συμβάσεως παροχής υπηρεσιών στην Iberscal και ενέκρινε το αντίστοιχο σχέδιο συμβάσεως παροχής υπηρεσιών. Στις 19 Μαρτίου 2012, η σχετική σύμβαση συνήφθη μεταξύ της Nersant και της Iberscal.

15 Η Ambisig άσκησε ενώπιον του Tribunal Administrativo e Fiscal de Leiria (διοικητικού πρωτοδικείου της Leiria, Πορτογαλία) προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου της Nersant, της 14ης Φεβρουαρίου 2012, περί αναθέσεως στην Iberscal του αντικειμένου της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης συμβάσεως υπηρεσιών. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η Ambisig ζήτησε επίσης επιτυχώς τη διεύρυνση του αντικειμένου της προσφυγής ούτως ώστε αυτό να καλύπτει την ακύρωση της συναφθείσας στις 19 Μαρτίου 2012 συμβάσεως παροχής υπηρεσιών.

16 Κατόπιν απορρίψεως της προσφυγής στο σύνολό της από το Tribunal Administrativo e Fiscal de Leiria, η Ambisig άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως που εξέδωσε το δικαστήριο αυτό ενώπιον του Tribunal Central Administrativo Sul (κεντρικό διοικητικό δικαστήριο του Νότου, Πορτογαλία).

17 Επικυρώνοντας την πρωτόδικη απόφαση, το εφετείο έκρινε ότι ο προβλεπόμενος στο άρθρο 5, σημείο Α, της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης προκηρύξεως συντελεστής ήταν σύμφωνος προς το άρθρο 75, παράγραφος 1, του CCP, καθόσον αφορούσε «την προτεινόμενη για την εκτέλεση της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών ομάδα και όχι, άμεσα ή έμμεσα, καταστάσεις, προσόντα ή χαρακτηριστικά ή άλλα πραγματικά στοιχεία σχετικά με τους υποψηφίους».

18 Η Ambisig άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του Tribunal Central Administrativo Sul ενώπιον του Supremo Tribunal Administrativo (ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου), υποστηρίζοντας κατ' ουσίαν ότι ο προβλεπόμενος στο άρθρο 5, σημείο Α, της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης προκηρύξεως συντελεστής ήταν παράνομος βάσει του άρθρου 75, παράγραφος 1, του CCP.

19 Με την απόφαση περί παραπομπής, το Supremo Tribunal Administrativo αποφαίνεται ότι το προς επίλυση νομικό ζήτημα είναι κατά πόσον κριτήρια όπως αυτά του άρθρου 5, σημείο Α, της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης προκηρύξεως είναι επιτρεπτά ως κριτήρια αναθέσεως, κατά την έννοια του άρθρου 53 της οδηγίας 2004/18, σε διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων που αφορούν την παροχή υπηρεσιών επιμορφώσεως και συμβουλευτικής.

20 Συναφώς, το Supremo Tribunal Administrativo επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων [Επιτροπή (2011) 896 τελικό], γεγονός που αποτελεί νέο στοιχείο σε σχέση με τη συναφή νομολογία του Δικαστηρίου.

21 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Είναι συμβατός με την οδηγία 2004/18 [...], προκειμένου για τη σύναψη συμβάσεων παροχής υπηρεσιών διανοητικής φύσεως, επιμορφώσεως και συμβουλευτικής, ο καθορισμός, μεταξύ των συντελεστών που συνθέτουν το κριτήριο αναθέσεως του έργου δημοσίας συμβάσεως, συντελεστή με τον οποίο είναι δυνατή η αξιολόγηση των συγκεκριμένων ομάδων που προτείνονται από τους υποψηφίους για την εκτέλεση της συμβάσεως και ο οποίος λαμβάνει υπόψη τη σύνθεση των εν λόγω ομάδων, την αποδεδειγμένη πείρα και τις σπουδές των μελών τους;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

22 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά, κατ' ουσίαν, το ζήτημα εάν το άρθρο 53, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/18 αντιτίθεται στον καθορισμό εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής, προκειμένου για τη σύναψη συμβάσεων παροχής υπηρεσιών διανοητικής φύσεως, ενός κριτηρίου αναθέσεως με το οποίο είναι δυνατή η αξιολόγηση της ποιότητας συγκεκριμένων ομάδων που προτείνονται από τους υποψηφίους για την εκτέλεση της εν λόγω συμβάσεως, το οποίο λαμβάνει υπόψη τη σύνθεση της ομάδας, καθώς και την αποδεδειγμένη πείρα και τις σπουδές των μελών της.

23 Το αιτούν δικαστήριο έκρινε αναγκαία την υποβολή του εν λόγω προδικαστικού ερωτήματος λόγω της αντιφάσεως που υφίστατο μεταξύ, αφενός, της απορρέουσας από την απόφαση Λιανάκης κ.λπ. (C-532/06, EU:C:2008:40) νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με την εξακρίβωση της ικανότητας των οικονομικών φορέων για την εκτέλεση συμβάσεως και τα κριτήρια αναθέσεως του αντικειμένου συμβάσεων και, αφετέρου, της προτάσεως της Επιτροπής με αντικείμενο τη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας περί διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, και το γεγονός ότι η ποιότητα είναι ένα εκ των προβλεπομένων στο άρθρο 53, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/18 κριτηρίων αναθέσεως, το οποίο μπορεί να συνδέεται με τη σύνθεση της ομάδας στην οποία θα ανατεθεί η εκτέλεση της συναφθείσας συμβάσεως, την πείρα και τις σπουδές των μελών της.

24 Επιβάλλεται κατ' αρχάς η διαπίστωση ότι η οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18 (ΕΕ L 94, σ. 65), η οποία τέθηκε σε ισχύ μετά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεν εφαρμόζεται στην παρούσα υπόθεση.

25 Πρέπει εξάλλου να διευκρινιστεί ότι η νομολογία που απορρέει από την απόφαση Λιανάκης κ.λπ. (C-532/06, EU:C:2008:40) αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1), η οποία καταργήθηκε με την οδηγία 2004/18, και ότι η απόφαση αυτή δεν αποκλείει τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να καθορίζει και να εφαρμόζει κριτήρια όπως το αναφερόμενο στο προδικαστικό ερώτημα κατά το στάδιο της αναθέσεως του αντικειμένου της συμβάσεως.

26 Συγκεκριμένα, η απόφαση αυτή αφορά πράγματι το προσωπικό και την πείρα των υποψηφίων εν γένει και όχι, όπως εν προκειμένω, το προσωπικό και την πείρα των μελών συγκεκριμένης ομάδας η οποία πρέπει να εκτελέσει τη συγκεκριμένη σύμβαση.

27 Όσον αφορά την αιτούμενη από το εθνικό δικαστήριο ερμηνεία του άρθρου 53, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/18, πρέπει να επισημανθεί ότι η οδηγία αυτή εισήγαγε νέα στοιχεία στη νομοθεσία της Ένωσης που αφορά τις δημόσιες συμβάσεις σε σχέση με την οδηγία 92/50.

28 Πρώτον, το άρθρο 53, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 2004/18 προβλέπει ότι η «πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά» πρέπει να προσδιορίζεται «κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής» και παρέχει συνεπώς στην εν λόγω αναθέτουσα αρχή μεγαλύτερο περιθώριο εκτιμήσεως.

29 Δεύτερον, η αιτιολογική σκέψη 46, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 2004/18 διευκρινίζει ότι, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το αντικείμενο της συμβάσεως πρέπει να ανατίθεται στον υποψήφιο που υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, πρέπει να αναζητείται η προσφορά που «παρουσιάζει την καλύτερη σχέση ποιότητας/τιμής», γεγονός το οποίο μπορεί συνεπώς να ενισχύσει τη σημασία της ποιότητας μεταξύ των κριτηρίων αναθέσεως του αντικειμένου δημοσίων συμβάσεων.

30 Πρέπει επίσης να προστεθεί ότι τα κριτήρια που μπορούν να γίνουν δεκτά από τις αναθέτουσες αρχές για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς δεν απαριθμούνται περιοριστικά στο άρθρο 53, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/18. Η διάταξη αυτή αφήνει συνεπώς στις αναθέτουσες αρχές την επιλογή των κριτηρίων αναθέσεως του αντικειμένου της συμβάσεως που προτίθενται να εφαρμόσουν. Εντούτοις, η επιλογή αυτή δεν μπορεί να αφορά άλλα κριτήρια εκτός από εκείνα που έχουν ως σκοπό τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς (βλ., συναφώς, απόφαση Λιανάκης κ.λπ. (C-532/06, EU:C:2008:40, σκέψεις 28 και 29 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Προς τούτο, το άρθρο 53, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 2004/18 απαιτεί ρητώς τα κριτήρια αναθέσεως να συνδέονται με το αντικείμενο της συμβάσεως (βλ. απόφαση Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, C-368/10, EU:C:2012:284, σκέψη 86).

31 Η ποιότητα της εκτελέσεως δημόσιας συμβάσεως μπορεί να εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την επαγγελματική αξία των προσώπων που έχουν αναλάβει την εκτέλεσή της, αξία η οποία απορρέει από την επαγγελματική πείρα και κατάρτισή τους.

32 Τούτο ισχύει ειδικότερα όταν η παροχή που αποτελεί το αντικείμενο της συμβάσεως είναι διανοητικής φύσεως και αφορά, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, υπηρεσίες επιμορφώσεως και συμβουλευτικής.

33 Όταν μια τέτοιου είδους σύμβαση πρέπει να εκτελεστεί από ομάδα, καθοριστικής σημασίας για την εκτίμηση της επαγγελματικής ποιότητας αυτής της ομάδας είναι οι ικανότητες και η πείρα των μελών της. Η ποιότητα αυτή μπορεί να αποτελεί εγγενές χαρακτηριστικό της προσφοράς και να συνδέεται με το αντικείμενο της συμβάσεως, κατά την έννοια του άρθρου 53, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 2004/18.

34 Κατά συνέπεια, η εν λόγω ποιότητα μπορεί να αποτελεί κριτήριο αναθέσεως περιλαμβανόμενο στην οικεία προκήρυξη διαγωνισμού ή στην οικεία συγγραφή υποχρεώσεων.

35 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, προκειμένου για τη σύναψη συμβάσεως παροχής υπηρεσιών διανοητικής φύσεως, επιμορφώσεως και συμβουλευτικής, το άρθρο 53, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 2004/18 δεν αντιτίθεται στον καθορισμό εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής ενός κριτηρίου με το οποίο είναι δυνατή η αξιολόγηση της ποιότητας συγκεκριμένων ομάδων που προτείνονται από τους υποψηφίους για την εκτέλεση της συμβάσεως αυτής, το οποίο λαμβάνει υπόψη τη σύνθεση της ομάδας καθώς και την πείρα και τις σπουδές των μελών της.

Επί των δικαστικών εξόδων

36 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

Προκειμένου για τη σύναψη συμβάσεως παροχής υπηρεσιών διανοητικής φύσεως, επιμορφώσεως και συμβουλευτικής, το άρθρο 53, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, δεν αντιτίθεται στον καθορισμό εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής ενός κριτηρίου με το οποίο είναι δυνατή η αξιολόγηση της ποιότητας συγκεκριμένων ομάδων που προτείνονται από τους υποψηφίους για την εκτέλεση της συμβάσεως αυτής, το οποίο λαμβάνει υπόψη τη σύνθεση της ομάδας καθώς και την πείρα και τις σπουδές των μελών της.

(υπογραφές)